

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 4230/2023
15.01.2025. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Гордане Комненић, председника већа, др Илије Зиндовића и Марије Терзић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Ивана Станојевић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарство одбране, Управа за ванредне ситуације Београд, коју заступа Војно правобранилаштво, одељење у Нишу, ради накнаде штете због незаконитог престанка радног односа, одлучујући о ревизији тужиле изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 3752/22 од 15.06.2023. године, у седници одржаној 15.01.2025. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УСВАЈА СЕ, ревизија тужиле, **УКИДА СЕ** пресуда Апелационог суда у Нишу Гж1 3752/22 од 15.06.2023. године и предмет **ВРАЋА** истом суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Основног суда у Лесковцу П1 556/21 од 21.03.2022. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиле и обавезана тужена да тужили на име накнаде штете због незаконитог престанка радног односа, у виду изгубљене зараде, за период од 01.07.2016. године до 31.05.2019. године исплати укупан износ од 1.697.489,78 динара са законском затезном каматом од доспелости сваког појединачно опредељеног месечног износа до исплате, све ближе наведено у том ставу изреке. Ставом другим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиле и обавезана тужена да у име и за рачун тужиле изврши уплату пореза и доприноса на рачуне надлежних фондова за обавезно социјално осигурање и то доприносе за пензијско и инвалидско осигурање, доприносе за здравствено осигурање и доприносе за осигурање за случај незапослености, за период од 01.07.2016. године до 31.05.2019. године на новчане износе из става првог изреке пресуде по стопама на дан уплате. Ставом трећим изреке, усвојен је тужбени захтев и обавезана тужена да на име неисплаћене јубиларне награде за 40 година рада у радном односу исплати тужили износ од 135.205,08 динара, са законском затезном каматом почев од 01.08.2019. године до исплате. Ставом четвртим изреке, обавезана је тужена да тужили на име накнаде трошкова парничног поступка исплати износ од 259.263,47 динара са законском затезном каматом на износ од 201.300,00 динара почев од дана извршности пресуде до исплате.

Апелациони суд у Нишу је, пресудом Гж1 3752/22 од 15.06.2023. године, ставом првим изреке, преиначио пресуду Основног суда у Лесковцу П1 556/21 од 21.03.2022. године и одбио тужбени захтев тужиле да се обавезе тужена да тужили на име

накнаде штете у виду изгубљене зараде за период од 01.07.2016. године до 31.05.2019. године исплати укупан износ од 1.697.489,78 динара са законском затезном каматом од доспелости сваког појединачно опредељеног месечног износа до исплате, све ближе наведено у том ставу изреке. Ставом другим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиле да се обавезе тужена да у име и за рачун тужиле изврши уплату пореза и доприноса на рачуне надлежних фондова за обавезно социјално осигурање и то доприносе за пензијско и инвалидско осигурање, доприносе за здравствено осигурање и доприносе за осигурање за случај незапослености, за период од 01.07.2016. године до 31.05.2019. године на новчане износе из става првог изреке пресуде по стопама на дан уплате. Ставом трећим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиле да се обавезе тужена да тужилци на име неисплаћене јубиларне награде за 40 година рада у радном односу исплати тужилци износ од 135.205,08 динара са законском затезном каматом почев од 01.08.2019. године до исплате. Ставом четвртим изреке, одлучено је да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Против правоснажне пресуде донете у другом степену, тужила је благовремено изјавила ревизију, због погрешне примене материјалног права.

Испитујући правилност побијане пресуде, на основу члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 10/23) Врховни суд је нашао да је ревизија основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила је била у радном односу на одређено време код тужене на радном месту ... за АОП-.... Решењем тужене од 05.05.2005. године, тужилци је престао радни однос са 06.06.2005. године, због престанка потребе за њеним радом. По доношењу тог решења, тужила је поднела тужбу против тужене ради поништаја решења о престанку радног односа и враћања на рад. Тужбени захтев тужиле је усвојен пресудом Врховног касационог суда од 16.11.2011. године, којом су преиначене другостепена и првостепена пресуда и поништено као незаконито решење тужене од 03.06.2005. године и тужена обавезана да тужилцу врати на рад и распореди је на одговарајуће радно место и повери јој радне задатке који одговарају њеној стручној спреми и радном искуству у року од осам дана по пријему пресуде под претњом принудног извршења. У осталом делу за накнаду штете због изгубљене зараде, нижестепене пресуде су укинуте и предмет враћен првостепеном суду на поновно суђење. Правноснажном пресудом од 14.05.2013. године, тужена је обавезана да тужилци на име неисплаћених зарада за период од 06.06.2005. године до 31.03.2012. године исплати претрпљену штету а правноснажном пресудом од 25.11.2016. године, обавезана је да тужилци по истом основу исплати накнаду штете за период од 01.04.2012. године до 30.06.2016. године. Тужила је 20.04.2012. године, на основу правноснажне пресуде, поднела предлог за извршење, на основу ког предлога је донето решење о извршењу 17.05.2012. године. Овим решењем наложено је туженој као извршном дужнику да тужилцу као извршног повериоца врати на рад у року од пет радних дана по пријему решења, под претњом кажњавања. Закључком од 19.09.2012. године, закључен је извршни поступак услед намирења извршног повериоца. Наведени закључак је истакнут на огласној табли суда

11.09.2012. године, скинут са огласне табле 19.09.2012. године, а спис предмета архивиран 11.01.2016. године.

Тужила је била пријављена као незапослено лице у периоду од 22.06.2005. године с тим да је у временском периоду од 07.06.2005. године до 06.06.2006. године била корисник новчане накнаде. Висина изгубљене зараде тужиле за период од 01.07.2016. године до 31.05.2019. године, са увећаном зарадом на име минулог рада, утврђена је из налаза и мишљења судског вештака економско-финансијске струке, којим је утврђена и висина јубиларне награде коју би тужила остварила за 40 година рада у радном односу код тужене.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, применом члана 164. Закона о раду, те члана 154. став 1. и 155. Закона о облигационим односима, првостепени суд је усвојио тужбени захтев тужиле. По становишту тог суда, доношењем незаконитог решења о престанку радног односа, тужена је повредила право тужиле као запослене па је одговорна за штету коју је тужила претрпела у висини зарада које би остварила у утуженом периоду у ком тужена тужилу није вратила на рад.

Другостепени суд је закључио да је на правилно утврђено чињенично стање првостепени суд погрешно применио материјално право и да се закључак првостепеног суда не може прихватити, те је првостепену пресуду преиначио и одлучио одбијањем тужбеног захтева. Овакву одлуку другостепени суд је донео применом одредби члана 237. и 238. те члана 75. и 77. Закона о извршењу и обезбеђењу („Службени гласник РС“ бр. 37/11...139/14), који је важио у време покретања извршног поступка од стране тужиле ради враћања на рад. Наиме, одлучни значај другостепени суд је дао чињеници да је закључком извршног суда од 19.09.2012. године закључен извршни поступак а која одлука се у смислу члана 77. Закона о извршењу и обезбеђењу доноси по намирењу извршног повериоца.

Основано се ревизијом тужиле указује на погрешну примену материјалног права од стране другостепеног суда.

Наиме, правне последице незаконитог престанка радног односа, што је овде случај, прописане су одредбом члана 191. Закона о раду, тако што ако суд у току поступка утврди да је запосленом престао радни однос без правног основа, на захтев запосленог, одлучиће да се запослени врати на рад, да му се исплати накнада штете и уплате припадајући доприноси за обавезно социјално осигурање за период у ком запослени није радио (став 1.).

Сходно цитираној законској одредби, враћање запосленог на рад у случају незаконитог престанка радног односа, јесте право запосленог, као и право да захтева накнаду штете у виду изосталих зарада од момента доношења незаконитог решења о престанку радног односа па све до враћања на рад. Када запослени радник исходује правноснажну пресуду о враћању на рад а послодавац не изврши добровољно ту пресуду, запосленом стоји на располагању покретање поступка принудног извршења, по протеку паричног рока (рок за добровољно извршење обавезе). Поступак извршења ради враћања запосленог на рад прописан је Законом о извршењу и обезбеђењу у одредбама члана 381-385 тог закона. У погледу начина спровођења извршења, одредбом члана 383. Закона о извршењу и обезбеђењу предвиђено је да се

извршење ради враћања запосленог на рад спроводи изрицањем новчане казне послодавцу и његовом одговорном лицу. У решењу о извршењу одређује се примерени рок за враћање запосленог – извршног повериоца на рад и одређује се извршном дужнику новчана казна у одређеном износу ако радњу не предузме у року. На предлог извршног повериоца суд ће истовремено са доношењем решења о извршењу новчане казне (због непоступања извршног повериоца по решењу) донети ново решење којим се одређује нови примерени рок за враћање запосленог на рад или распоређивање на одређене послове и изриче нова новчана казна извршном дужнику, виша од претходних, која ће бити извршена опет под условом да радњу не предузме у року. Овај поступак се понавља све док послодавац не изврши своју обавезу. Када послодавац врати запосленог на рад, он је извршио радњу на коју је обавезан а о чему је дужан да суду приложи доказе. Извршни поступак се окончава обуставом или закључењем. У овом другом случају, одлука се доноси у ситуацији када је извршни поверилац намирен, односно када је враћен на рад.

У конкретном случају, тужила потражује накнаду штете због незаконитог престанка радног односа, тврдећи да је тужена није вратила на рад. Тужила ову накнаду потражује за период од јуна 2016. године до маја 2019. године, а решење о закључењу извршног поступка је донето пре тога- 19.03.2012. године. Стога је одлучна чињеница у овој правној ствари, од које зависи право тужиле на накнаду штете, да ли је тужена тужилу вратила на рад у извршном поступку. Првостепени суд је, када је донео одлуку о усвајању тужбеног захтева, пошао од тога да тужена током поступка није оспорила чињеницу да тужилу није вратила на рад. Другостепени суд је, међутим, ценио решење о закључењу извршног поступка које се доноси у ситуацији када је извршење спроведено и на основу њега закључио да тужила јесте враћена на рад, што њен тужбени захтев чини неоснованим.

Овакав закључак другостепеног суда за сада се не може прихватити као правилан будући да је исти донет без увида у списе извршног предмета. По оцени Врховног суда, тек након увида у те списе, односно исправе на основу којих је наведени закључак донет, може се са извешношћу утврдити ова чињеница. Ово све тим пре када се има у виду да тужена током поступка није оспорила да тужила није враћена на рад.

Стога ће другостепени суд у поновном поступку отклонити недостатке на које је указано овим решењем ради утврђења чињеница које су од значаја за доношење одлуке о тужбеном захтеву тужиле за накнаду штете. Укинута је и одлука о трошковима поступка јер зависи од коначног исхода спора.

Из изложених разлога, Врховни суд је одлучио као у изреци, на основу члана 416. став 2. ЗПП.

**Председник већа - судија
Гордана Комненић,с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић